«Рассмотрено» __________
Руководитель ШМО Сабирова Н.А.
Протокол №1
от «25» августа 2025 г.

«Согласовано» __________
Заместитель директора по УР
Гайнутдинова Н.Р.

«Утверждаю» __________
Директор школы Галиханова Г.И.
Приказ № 107
от «26» августа 2025 г.

МБОУ «Камско-Устьинская татарская средняя
общеобразовательная школа имени Файзрахмана Салаховича Юнусова»
Камско-Устьинского муниципального района Республики Татарстан

Рабочая программа по внеурочной деятельности
«Тылсымлы театр»
для учащихся 5 класса

Учитель Хайруллина Алсу Фидаилевна,
первая квалификационная категория

Рассмотрено на заседании
педагогчисекого совета
Протокол № 1
от «26» августа 2025 г.

2025– 2026 учебный год

АНЛАТМА ЯЗУЫ

Театр – халыкнын үзаңы үсеше нәтижәсендә барлыкка килгән сәнгать төре. Сәхнәдә уйнау, тамашачыга күрсәтү өчен коллектив тарафыннан иҗат ителгән сәнгатьнен бер төре театр сәнгате дип йөртелә.

Татар театр сәнгатенең бай тарихы, матур традицияләре бар. Ул күп тармаклы зур дәрьяны хәтерләтә. Дәрья башы бик борынгы заманнарга барып тоташа. Милли театрның беренче яралгылары халык уеннарында, жыен һәм сабантуй кебек бәйрәмнәрдә, туй йолаларында күренә. Заманалар үтү белән, билгеле бер тарихи шартларга бәйле рэвештә, профессиональ татар театры мәйданга килә. Бу 1905 нче елгы беренче рус революциясе нәтижәсендә тормышка аша. «Сэйяр», «Нур», «Ширкәт» һ.б. профессиональ труппалар оеша. Төрле шәһәрләрдә җирле һәвәскәрлек хәрәкәте көчәя. Татар театры Петербург, Мәскәү, Идел буе, Урта Азия, Урал һ.б. төбәкләргә җәелеп, тармакланып үсеп китә.

«Милли театр ул, академия, университет, музейлар шикелле ук, милләтнең өлгереп житүен билгели»,- дип бәяли бөек рус язучысы А.Н.Островский.

Татар театр сәнгате Россиядә яшәгән төрки халыклар арасында беренчеләрдән булып, балигъльк дәрәҗәсен яулый. Ул үзенчәлекле үсеш баскычлары үтеп, октябрь революциясен милли сәхнә сәнгатенә ныклы нигез салынган хәлдә каршылый.

Билгеле, программада татар театры тарихын бөтен тулылыгы белән чагылдыру мөмкин түгел һәм ул аны үзмаксат итеп куймый да. Шулай да кереш дәресләрдә югарыда курсәтелгән белешмәләр укучы күңелендә урын алырга тиеш. Болар белән беррәттән, укучы театрның режиссерлары, язучы (драматург), артистлар турында да тирән мәгълүматлы булырга тиеш. Шулай ук драма жанрлары (трагедия, комедия, драма), аларның тагы да ваграк олешләрен дә танып-белү әһәмиятле. Театр сәнгатендә әсәрне сэхнәгә куярга әзерләүче кешенең режиссер булуы турында белешмә бирү кирәк. Программа драматургларның иҗатын бөтен тулылыгы белән өйрәнүне дә үз эченә алмый. Ләкин татарның классик драматургларын һәм аларның эсәрләре халкыбызның йөзек кашы, жәүһәрләре, милли хәзинәләребез булуына төшендерү дә уңышлы булыр.

Жыеп кына әйткәндә, программаның бурычы - театр сәнгатенең башка сәнгать төрләреннән аермалы төп үзенчәлекләрен аңлату; татар театр сәнгатен бала күңеленә якынайту, аңарда милли хисләр тәрбияләү; театрның бай һәм катлаулы тарихы белән кызыксындыру, бигрәк тә театрның башлангыч этабы белән таныштыру, аның беренче адымнары турында мәгълүмат бирүне куздә тота. Балалар өчен язылган әсәрләрне сәхнәләштерергә өйрәтү, образларны иҗат итү серләренә төшендерү. Түгәрәк дәресләре атнага бер тапкыр, бер сәгать исәбеннән үткәрелә.

Түгәрәкнең максаты һәм бурычлары

1. **Белем бирү, өйрәтү максаты :**

1. Укучыларны татар театр сәнгатен аңларга һәм образларны иҗат итәргә өйрәтү.

Бурычлары :

1. Театр сәнгатенең мәгънәсен аңлауларына ирешү.
2. Образларны тормышчан иҗат итү серләренә төшендерү.

2. Тәрбияви максат :

1. Татар театры тарихы, аның беренче карлыгачлары, беренчел адымнары белән кызыксыну хисләре уяту.
2. Татар театры сәнгатенә мәхәббәт тәрбияләү, әхлак сыйфатлары формалаштыру, киләчәк тормышка әзерләү.

Бурычы :

1. Театрның үткән юлын, аның беренче яралгыларын аңлауларына ирешү.
2. Драма жанрының төрләрен аера алуларын булдыру.
3. Классик әсәрләр сәхнәләштерү.

3. Үстерелешле максат :

1. Сәнгатьле уку һәм сөйләм күнекмәләрен үстерү.
2. Ижади сәләтләрен үстерү һәм тирәнәйтү.

Бурычы :

1. Аеруча балалар өчен язылган һәм классик әсәрләр сәхнәләштерү, иҗат итү.
2. Төрле бәйге-ярышларда, ата-аналар алдында чыгышлар ясау.
3. Сүз сәнгатеннән алган белемнәрен тагы да тирәнәйтү, гомумиләштерү.

Уку елы ахырында укучылар белергә тиеш :

1. Театр сәнгате, анын төп үзенчәлеге.
2. Татар театр сәнгате, аның тәүге адымнары, формалашу чоры, үткән юлы.
3. Милли театрыбыз, анын беренче карлыгачлары (Язучы-драматурглары, артист-актерлары, режиссерлары).
4. Драма жанрлары.
5. Классик драма әсәрләре, классик драматурглар иҗаты.
6. Актерлык бурычы, образга керү һәм тоемлап сөйләү.
7. Режиссер күрсәтмәләрен анлый, үти белү.

8. Мәдәниятне аңлый белүче, ижади талантлы, әхлак сыйфатларына ия кеше булу.

Укучы эшли, башкара белергә тиеш :

1. Театр сәнгатен башка сәнгать төрләреннән аера.
2. Татар театры тарихы, үткән юлы белән таныш.
3. Сәнгатьле сөйли, образга керә.
4. Актерлык талантына ия.
5. Ижади һәм мөстәкыйль, үз киңәшләрен башкаларга да бирә ала.
6. Драма төрләрен аера, классик әсәрләрне аңлый.
7. Сәхнә тормышы белән таныш, башка милләт театрлары белән дә кызыксына.

Түгәрәкнен расписаниесе

Түгәрәк көннәре	Дәрес башлана	Дәрес тәмамлана
җомга	13.55	14.40

Календарь тематик план

№	ТЕМА, ЭЧТЭЛЕК	Сәг. саны	Вакыты
1	Кереш дәрес.	1	
	Театр сәнгате, анын халык мәдәниятен үстерүдәге роле	1	
	Театрнын барлыкка килү, формалашу чоры	1	
	Беренче драматурглар ижаты	1	
	Театрнын беренче карлыгачлары	1	
	Татар театры. Ачык рәвештә куелу тарихы	1	
	«Сәйяр» труппасы, анын ижаты, беренче йолдызлары	1	

	Татар Дәүләт театры, анын беренче иҗат труппасы (артистлар, классик драматурглар)	1	
	Бүгенге драматурглар, аларның иҗат алымнары (кыскача белешмә)	1	
	Г.Камал һәм К.Тинчурин театры эшчәнлеге	1	
	Драма жанрлары 1) трагедия 2) комедия 3) драма 4) водевиль, мелодрама	 1 1 1 1	
	Конфликт	1	
	Г.Камал иҗаты	1	
	Г.Камалның «Беренче театр» әсәреннән өзекләр сәхнәләштерү	1	
	«Беренче театр» әсәреннән өзекләр сәхнәләштерү	1	
	«Беренче театр» әсәреннән өзекне сәхнәләштерү	1	
	Әсәрне сәхнәгә кую	1	
	Скетчларны сәхнәгә кую	1	
	Әкиятләр сәхнәләштерү, әкият кичәсенә әзерлек: 1) әкиятләр сайлау	1	

	Әкиятләргә сценарий язу, сәхнәгә куярга әзерләү	1	
	Әдәби-драматик тапшырулар тыңлау	1	
	Бүгенге драматурглар һәм Т.Миңнуллин әсәрләренә күзәтү ясау, иҗатын өйрәнү	1	
	Х.Насретдин мәзәкләрен уку, сәхнәгә куярга әзерлек	1	
	Мәзәкләрне сәхнәгә куярга әзерлек, сәхнәләштерү	1	
	Шаян шигъри әсәрләр уку һәм тыңлау, сәхнәләштерү, сәнгатьле уку	1	
	«Мунча ташы» язмалары буенча өзек карау һәм тыңлау	1	
	Экскурсия, очрашулар (кайсы вакытта оештырылуына карый): 1) мәдәният йортында куела торган спектакль, театр, концертларда катнашу, аларны бергәләп карау, әңгәмә дәресләр 2) Театр артистлары белән очрашу(онлайн) “Мәктәп театры” бәйгесенә әзерләнү 1) әсәр сайлау, анын темага туры килүе	 1 1 1	

	2) сәхнә бизәлеше, костюмнар әзерләү 3) иҗат итү	1	
	Йомгаклау дәресләре Мәктәп укучылары, әти-әниләр алдында ачык спектакль кую (өйрәнгән эсәрләр арасыннан)	1	